

- 1 Achilleus sai pärast oma sünni haavamatuks, kui tema ema kastis poja Styxi vette. Ka Herakles sai surematuks pärast oma sünni. **Mil viisil?**
- 2 Selle XVI sajandil elanud isiku varasem tiitel kõlas: Schleswigi, Holsteini, Stormarni ja Dithmarscheni hertsog, Oldenburgi ja Delmenhorsti krahv ning Norra pärija. Pildil on tema hilisem pitsat. **Kellest on jutt?**
-
- 3 Eestlaste tuntus maailmas ei alga Paul Keresega ega lõpe Arvo Pärdiga. Paul Laasimir oli maailmasündmustes tegija juba enne Kerest. **Kus ja kuidas?** 2 punkti annab ühe institutsiooni nimi, 1 punkti saab linna eest.
- 4 *Allgemeine deutsche Burschenschaft* – üliõpilasliikumine, mille eesmärk oli ühendada kõik saksa üliõpilased Saksamaa ühendamise nimel, asutati pärast Napoleoni sõdu. Alustati 1815 Jenas, sealt laieneti plahvatuslikult üle Saksamaa. Alguses pidi see koondama Saksa vabakorpustes Napoleoni vastu võidelnud üliõpilasi, keda eriti palju oli Lützowi korpuses, mille (vormirõivastuse) värvid valiti ka Burschenschafti värvideks. **Nimetage need kolm värvi.**
- 5 Selle lahingu toimumise päeva kuulutasid Leedu ja Läti parlament 2000.aastal Balti ühtsuse päevaks, mida tähistatakse igal aastal 22. septembril. Metsatööl pühendas lahingule loo „Lahinguväljal näeme, raisk“. **Mis lahing, mis aasta?**

Paide,

13. veebruar 2016

- 6 Riigipäev oli Rootsi seisuste esindus XV-XIX sajandil. 1600. aasta novembri lõpp ja detsembri algus oli selle ajaloos unikaalne – ainsa korrana toimus istung väljaspool Rootsit/Soomet. Seda koguni ühes Eesti linnas. **Mis linnas?**
- 7 Hiljuti avalikustas Suurbritannia valitsus kuninganna Elizabeth II jaoks 1983. aastal kirjutatud kõne, milles on järgmised read: „Aidake neid, kes ise ennast aidata ei saa, trööstige üksikuid ja kodutuid ning olgu teie perekond lootuse ja elu algus nendele, kes seda vajavad“. Kõne tulnuks ettekandmisele siis, kui ... **Millisel puhul?**
- 8 **Kelle** osundus aastast 2003 Ida-Euroopa riigijuhtidele oli (ligikaudses tõlkes) selline: „Jätsite kasutamata võimaluse vähemalt vait olla“?
- 9 See omapärane, kui mitte öelda veider asutus rajati 1865. aastal tänu tohtrihärra Heinrichseni ideele. Ta pärandas oma vara Tallinna linnale tingimusel, et umbes tänase Balti jaama kõrvale, hiljuti ajutiselt suletud turu piirkonda rajatakse varjupaik ehk hooldemaja. Varjupaiga tollane aadress oli „Nunnevärava taga krundil nr 3“. **Kellele oli varjupaik mõeldud?**
- 10 **Millise ühe meilgi tuntud õlletootja logo?** See 1980. aastal asutatud ning oma asukohalinna ühe rajooni järgi nime saanud firma on tootmisvõimsuselt Euroopa suurim õlletootja (1,4 milj. hektoliitrit kuus).

Paide,

13. veebruar 2016

- 11 Milline taim (*Oxalis acetosella*)?** Rahvasuus on tuntud ka kui „meesterahva soonte rohi“. Neid on mitusada liiki. Eesti looduses kasvab neist vaid üks: harilik ***, kuid paljusid teisi kasvatatakse dekoratiivsete lehtede ja vahel ka õite pärast nii koduaedades lillepeenardel kui isegi toas potitaimena.

- 12** See lind on maailmarekordiomanik lindude rände pikkuses. Elades 20 aasta vanuseks, võib ta elu jooksul lennata ca 322 000 km, mis on teekond Maalt Kuule. Nimelt jäävad tema pesitsusalad suurelt osalt arktilisse vööndisse, aga talvitusalaad võivad peale Lõuna-Aafrika olla ka Antarktilise mandri rannikul. Nii on ühe linu pesitsus- ja talvitusala vahedkauguseks mõõdetud üle 17 000 kilomeetri. Tegelikult ei lenda nad lõunasse otse, vaid pika ringiga ja nii on saadud mõne koloonia rände pikkuseks koguni kuni 30 tuhat kilomeetrit. Eestis on loendatud neid 12 000 paari. Liik (*Sterna paradisaea*) - 2 punkti, perekonnanimi 1 punkti, **Kes?**

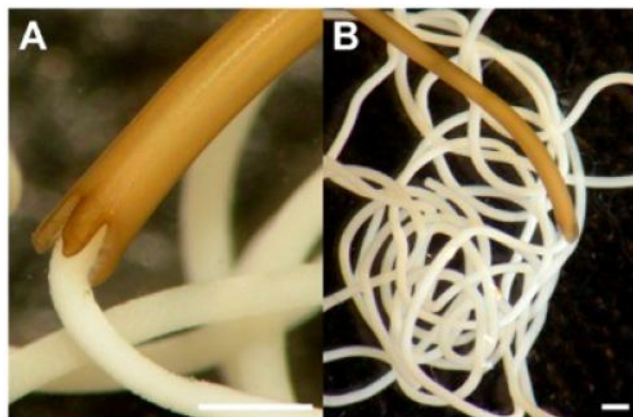

- 13** Hülglaste sugukonda kuulub Eesti imetajatest kaks liiki: hallhüljes ja viigerhüljes. **Küsime aga kolmandat liiki** (*Phoca vitulina*), kes on neist kõige ulatuslikuma levikuga, kuid Eesti nimestikust välja jäetud, kuna satub meie vetesse (Lõuna-Rootsi ja Taani väinade kandist) pigem eksikülalisena.

- 14 Mis lill?** See on sibullillede perekond liilialiste sugukonnas umbes 90 liigiga, mis looduses kasvavad väga erinevates elupaikades Aafrikas, Euroopas ja Aasias. Eestis looduslikult levinud pole, kuid metsistunult võib aedades ja parkides kohata harilikku ***.

- 15** See parasiitussike elab Victoria järve ääres ja sai 2012. aastal omale nime ühe presidendi järgi. Ussike *Paragordius* *** avastati 19 miili kauguselt Nyang'oma Kogelo külast (Siaya maakond). **Küsime ussile nime andnud presidenti.**

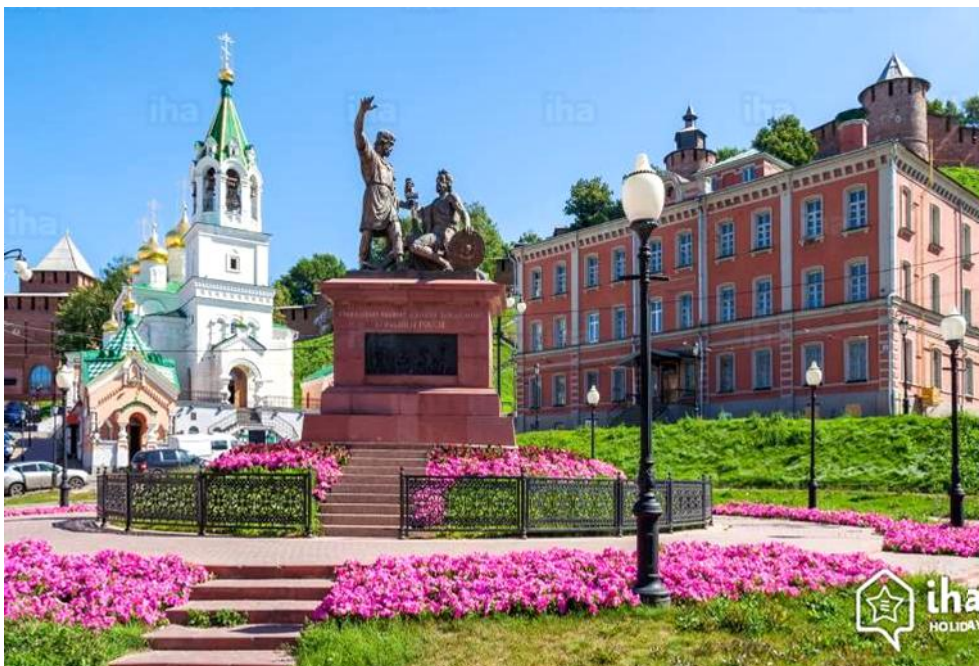

Paide,

13. veebruar 2016

- 16 Laagna on asum Tallinnas Lasnamäe linnaosas. Asum on moodustatud endistest Lasnamäe II ja III mikrorajoonist. 7. septembril 1979 nimetati III mikrorajoon Kangelaste mikrorajooniks, kuid see otsus tühistati peagi, kuna Nõukogude Liidu seadused ei lubanud mikrorajoonidele nimesid panna. Aastast 1991. on asumi nimi Laagna, aga **millest selline nimi?**
- 17 Hispaania kuulus ajaloolane, geograaf ja loodusteadlane Jose de Acosta (1539-1600) kirjutas oma uurimuses *De Natura Novi Orbis* (1588-89), et Uues Maailmas, erinevalt Euroopast, Aasiast ja Aafrikast seda ei avastatud. Selle pindala on 2,5 miljonit km². **Mis see on?**
- 18 Maailmas elab praegu 50 kuni 100 tuhat tšerkesohaid (või cherkesogai'd). **Millisest rahvusest on sellenimeline rahvakild tekkinud?** Neid kutsutakse ka ermeliteks ning teistegi nimedega.

19

Millise linna vaade?

Just sinna oli mõeldud ka Aleksandr I ajal valminud originaal; Zurab Tsereteli loodud koopia paigutati selle linna peaväljakule 2005. aastal. Väljak ise kannab nende kahe mehe nime. Linna asutamisaastaks loetakse 1221. Linna vapiloomaks on punane uhkete sarvedega põder.

- 20 Igal aastal koostab *The Economist* maailma elatavuse indeksi, kus reastatakse linnad selle järgi, kus on kõige parem elada. Arvesse lähevad ligi 30 näitajat. 2015. aasta indeksis on esikohal Melbourne. Esikümnes on neli Austraalia, kolm Kanada, kolm Euroopa linna ning üks Uus-Meremaa. 10. kohta jagavad Zürich ja Helsingi. **Nimetage Euroopa linn**, mis on selles pingereas lausa 2. kohal.

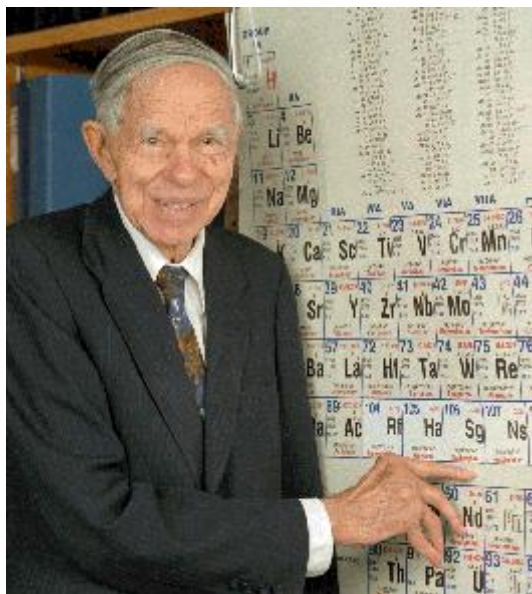
Paide,

13. veebruar 2016

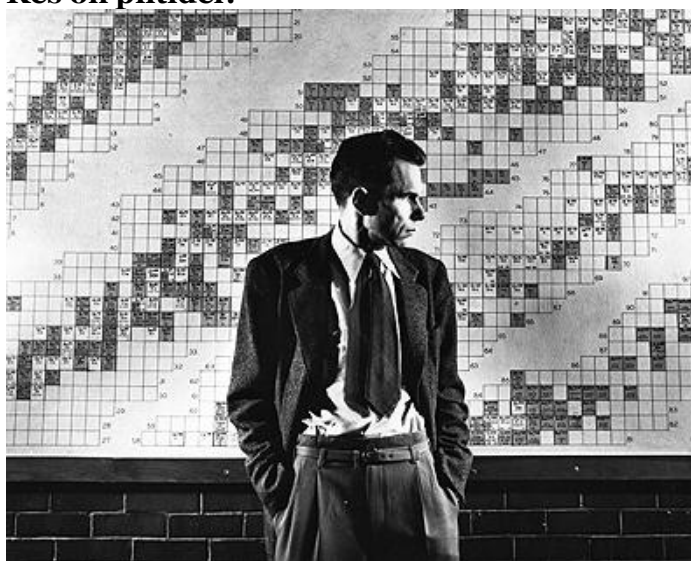
- 21 1755.a. ilmunud Samuel Johnsoni koostatud inglise keele sõnaraamatus defineeritakse seda mõistet järgmiselt: „Tühi usk isiklikku ilmutusse, tühi lootus jumaliku abi peale. Palavikuline kujutlusvõime, keevaline kirg, õilistavad kujutlused, ülendavad ideed“. **Millise mõiste kirjutaksite vastuseks?**
- 22 Jaapanis on järjest populaarsemaks muutumas tegevus nimega *inemuri*. Selle tegevuse juures on eriti tähtis hoida vertikaalset asendit ja jätta ümbritsevatele mulje, et oled millestki tähtsast asjast haaratud. **Mis on inemuri?**
- 23 Üks malesuurmeister (pildil) alustas 1985. aastal partiid Geza Maroczyga. See kestis 7 aastat ja 8 kuud ning lõppes 1993. aastal 48. käigul Maroczy kaotusega. Tähtsat rolli täitis selles mängus muusikamees ja muidu omapärane tegelane Robert Rollans, kes tegelikult üldse malet mängida ei osanud. Taolise mängu idee pärines šveitsi teadlaselt Wolfgang Eisenbeissilt. Küsitava suurmeistri esimeseks eelistusteks olid J.R.Capablanca ja Paul Keres, kuid nende „kadunukestega“ ei saanud Rollans ühendust. **Kes võitis selle tähelepanuväärse malepartii?**
- 24 Kuni 1964. aastani ilutsesid Suurbritannia markidel vaid kuningliku pere liikmete pildid. **Kes oli see esimene „lihtsurelik“**, kes rikkus sellise traditsiooni, olles paigutatud briti margile?
- 25 Kammerkoor esitab laulu „Õhtul“. **Kes on helilooja? Kes sõnade autor?** Autorid on eri ajastutest, nende vanusevahe on 111 aastat.

26

Kes on pildidel?

27

Pildil on 1928.a sündinud viljakas leiutaja, kes enda väitel on kuue erineva ala doktor ja maailmarekordi hoidja ligi 4000 patendiga. Muu hulgas nimetab ta ennast ka flopi ketta väljamõtlejaks. Kes?

28

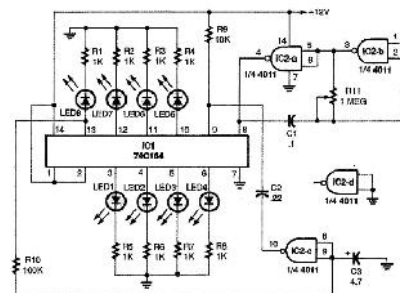
Mida need inimesed teevad? Palume täpsust.

29

ROK-i peamine autasu olümpialiikumise edendamise eest on Olümpiaorden. Selle saavad isikud, kelle tegevus on olümpiaideede järgimisel eeskujuks, kellel on silmapaistvaid saavutusi spordis, kes on andnud olulise panuse olümpialiikumisse. Kes on ainsa eestlasena pälvinud Olümpiaordeni? Aasta oli 2001.

30

2006 valiti BBC konkursil ajaloo parimaid disainitöid brittide hulgas. Konkursil osalesid näiteks auto Mini, sportauto Jaguar E-Type, Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band albumi kaanekujundus jne. Võitjaks osutus üliheliikiiruslik lennuk Concorde. Teise koha vääriliseks tunnistati aga joonestaja Harry Becki 1933.aasta teostus, millele sai ta inspiratsiooni elektriskeemilt (pildil on küll suvaline skeem, aga midagi sellist inspireeris ka Becki). Mis see oli?

Paide,

13. veebruar 2016

- 31 Selle luksusautosid tootva Suurbritannia firma asutas 1906.a. ameeriklasest endine ooperilaulja Wilbur Gunn. 19.saj. lõpul Inglismaale siirdudes lootis ta kuulsaks saada sealsetel teatrilavadel. Seda aga paraku ei tulnud ja mees siirdus mootorite maailma. Firma nimi tuletati tema Ohio osariigis asunud kodupaiga järgi. Aastast 1947 kuulub firma Aston Martinile. Aastast 2014 toodetakse mudelit *** Taraf (seni u. 200 tk), 1976-89 valmistati 645 tk eelmist mudelit Aston Martin ***. **Milline automark?**

- 32 Aasta 1973 oli Eesti laskuritele õnnelik, koju toodi kaks maailmameistri tiitlit. Seda, tõsi küll, meeskondlikult ning võistkonnakski toonane N. Liit. Üks MM-kuldadest tuli harjutuses „Jooksev metssiga“, teine aga kaevikrajalt. **Kes olid need laskesportlased?**
- 33 Eelmise aastaga oma jalgpallurikarjääri lõpetanud Sergei Pareikole kuulub ajaliselt kõige pikem Eesti jalgpallikoondise karjäär – tema esimest ja viimast koondisemängu lahutab 19 aastat 2 kuud ja 17 päeva. **Kes on selles arvestuses teine** (19 aastat ja 7 päeva)?
- 34 Paljudel NBA klubidel on registreeritud särgi numbrid, mis on kinnitatud teatud sportlasele ja mida ei jagata enam kellelegi välja. Näiteks Chicago Bullsi särk numbriga 23 kuulub vaid Michael Jordanile või Houston Rocketsi särk numbriga 45 endisele mängijale ja treenerile Rudy Tomjanovichile. **Kelle on aga kinnitatud** nii Orlando Magic’u kui ka Sacramento Kingsi särk number 6?

- 35 **Kes on need maailma-meistrid**, kelle (viimased) perekonnanimed erinevad ainult ühe tähe võrra?

- 36** Nähtav foto pärineb Andrus Kivirähki näidendist „Orav ja Ilves“. Ivan Oravat mängib loomulikult Andrus Vaarik, ent **kes mängib Toomas Hendrik Ilvest?**

- 37** Näete juuresoleval fotol Pierce Brosnani James Bondi vestlemas Ms. Moneypennyga. **Nimetage näitlejanna, kes kõigis Brosnani Bondi filmides kehastas miss Moneypennyt.** Teiseks küsitava näitlejanna karjääri tipphetkeks on tõenäoliselt osalemine populaarses telesarjas „Downton Abbey“.

- 38** Selle 7 Oscari nominatsiooni ja 3 võiduga filmi lavastaja ja peaosatäitja on Ben Affleck. Film räägib Iraani 444-päevasest pantvangikriisist aastail 1979-1981. **Mis nime see film kannab?** See langeb kokku meil levinud mehenimega.

- 39** David Seth Kotkin sündis 16.09.1956 Metucheni linnas New Jersey osariigis. 18-aastaselt sai ta peaosa muusikalis, televisioonikarjäär algas 1977.a. praeguseks on tal 21 Emmyt kokku 38 nominatsioonist. 11 korda on olnud tema nimi Guinnessi rekorditeraamatus, tal on omanimeline täht Hollywoodi kuulsuste alleel. **Kes?**

- 40** Nimetage kuulda ooperi **helilooja ja pealkiri.**

Paide,

13. veebruar 2016

- 41 Kes on maalinud Kaana pulma?

- 42 See 1880.a Lew Wallace'i sulest ilmunud romaan oli USA-s enimmüüdavaks teoseks kuni aastani 1936., mil ilmus „Tuulest viidud“. 1925 valmis selle ainetel tummfilm, olles senini läbi filmiajaloo kalleimaks tummfilmiks. On tehtud ka helifilm, 2016.a augustiks on planeeritud veel üks samanimeline film, režisööriks Timur Bekmambetov, peaosades Jack Huston ja Morgan Freeman. **Nimetage romaani ja linateoste ühine pealkiri.**

- 43 Ukraina päritolu ameerika poeet ja kunstnik David Burljuk, keda peetakse hoopis vene futurismi rajajaks (sündis 1882 Harkivi lähedal, suri 1967 Long Islandil) kirjutas maali „Sild. Maastik neljast vaatepunktist“ (Bridge, 1911) alla nurka midagi, mis ei olnud tema initsiaalid. **Mida ta sinna kirjutas?**

- 44 On aramus, et Gogol kirjutas oma „Surnud hinged“ Dante „Jumaliku komöödia“ mõjutustel. Dante Alighieri surematus teoses kirjeldatakse ka põrgut, kus jäätunud järve keskel, põrgu 9. ringis piinab kolmepealine Lucifer kolme „jätist“, neelates neid oma kolme suure suuga. Need olid Dante arvates suurimad reeturid, esimesena Juudas (Juudas Iskariot). **Kes olid ülejäänud kaks põlastusväärset tegelast?**

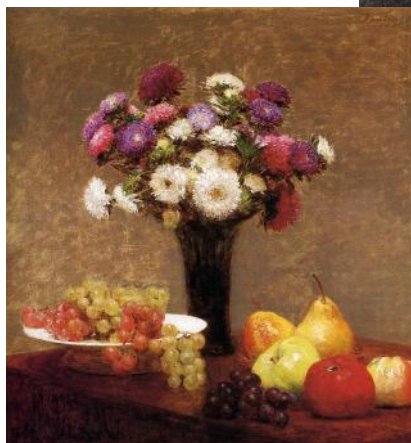
- 45 Kuuldav on tantsuline fitness-programm, mille lõi Kolumbia päritolu tantsija ja koreograaf Alberto "Beto" Perez 1990.aastatel. Tänapäeval õpetatakse seda kõikjal, ka Eestis. **Mis nime see kannab?**

Paide,

13. veebruar 2016

- 46 Henri Fantin-Latour (1836-1904) sai tuntuks eelkõige tänu kaunite lillekompositsioonide maalimisele. Töötades Gustave Courbet` juures, hakkas ta üha enam ka inimesi maalima. 1859 maalis ta portree, kiites väga sellel kujutatud inimest, seda eriti tema punktuaalsuse eest, samuti kõikide kunstniku nõudmiste täpse täitmise eest, valmisoleku eest olla modelliks igal kunstnikule sobilikul ajal. **Keda kunstnik sellel portreel kujutas?**

- 47 „Kasta hanesulg piima sisse, kirjuta puhta paberilehe peale oma nimi, lase kuuma triikrauaga üle, küll sa siis näed.“ Nii õpetab Paunvere koolipoiss oma kaaslastele salakirja. **Kas mäletate selle poisi nime?**

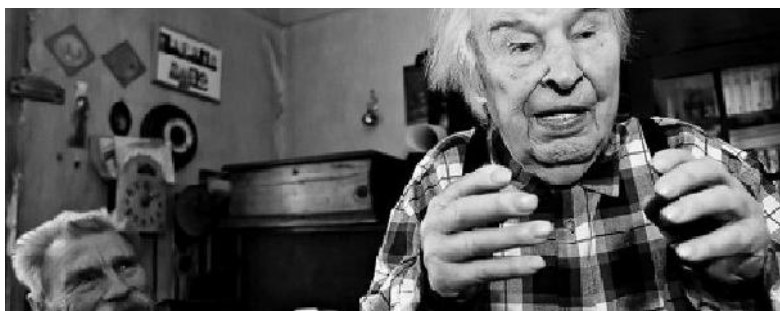
48

Näete kolme mälestussammast ühele mehele, vastavalt Moskvast, Suur-Novgorodis ja Knoxville'is (Tennessee). **Kes?** Knoxville'i sammas meenutab tema viimast esinemist 1943. aastal.

- 49 1950.a toimunud kurikuulsal märtsipleenumil võeti maha oma tähtsalt ametipostilt Nikolai Karotamm. Süüdistusi tema natsionalismiilmingute kohta tuli nagu Väandrast saelaudu. Üks neist kõlas järgmiselt: „Miks on Karotamme kabineti seinal Stalini portree kõrval *** portree, mitte Marxi või Engelsi portree?“ **Kelle portree** siis kabinetis Stalini kõrval rippus?

- 50 Pildil on Eesti vanim mees, 31. jaanuarist 106 aastane, keda iseloomustas „äda ristimine“ ja keda on peetud „maailma ausaimaks laomeheks“. **Kes?** Vastusena kõlbab kas tema kodanikunimi või siis see, millega ta on tuntust võitnud.

Paide,

13. veebruar 2016

Vastused

1	Hera piima imemise kaudu	JM
2	Hertsog Magnus	JM
3	Petrogradi Sõja-Revolutsioonikomitee	JM
4	must, punane, kuldne	KN
5	Saule lahing 1236	KN
6	Paide	TT
7	alanuks III maailmasõda	TT
8	Jacques Chirac	JM
9	varjusurnud	TS
10	Obolon	IS
11	jänesekapsas	IS
12	randtiir	JM
13	randal	TT/KN
14	Silla, siniliilia	JM
15	Barack Obama	TS
16	Lasnamäe nimi "Kalevipojas"	TT
17	Vahemeri	TS
18	armeenlased	TS
19	Nižni Novgorod	KN/AO
20	Viin	JM
21	entusiasmi	TT
22	oskus magada igas kohas	TS
23	Viktor Kortšnoi	TS/AO
24	William Shakespeare	TS
25	Pärt Uusberg / Ernst Enno	JM
26	Glenn Seaborg	KN
27	Yoshiro Nakamatsu	KN
28	õpivad sapöõrideks	TS
29	Arnold Green	KN
30	Londoni metrooliinide skeem	TS
31	Lagonda	TT
32	Matti Jõgi, Peeter Vehm	TT
33	Andres Oper	TS
34	fännidele	TS
35	Maiken Caspersen Falla, Charlotte Kalla	IS
36	Kaspar Velberg	IS
37	Samantha Bond	JA
38	Argo	IS
39	David Copperfield	TT
40	Pjotr Tšaikovski, Mazepa	KN
41	Paolo Veronese	KN
42	Ben Hur	TT
43	maali alumine osa	TS
44	Brutus ja Cassius	TS
45	Zumba	KN
46	iseennast	TS
47	Käärrik	TT
48	Sergei Rahmaninov	KN
49	Lydia Koidula	TT
50	Arved Tamm, Arve Jomm	TS

Küsimused: Jaan Allik, Jaanus Moppel, Koit Nook, Aare Olander, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve

